

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

20 грудня 2018 р.

Київ

№ 748-р

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

ДП «Укрспирт» протягом 2017 – першого півріччя 2018 року займало монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого з часткою 100 %, оскільки мало виключне право на оптову торгівлю спиртом на внутрішньому ринку України протягом вказаного періоду як єдиний ліцензіат.

ДП «Укрспирт» протягом 2017 – першого півріччя 2018 року без об'єктивно виправданих причин встановлювало для покупців ДП «Укрспирт» ціни на спирт етиловий ректифікований на різному рівні, без прив'язки до обсягів закупівлі чи інших обґрунтованих критеріїв, тобто дискримінаційним способом, зокрема:

встановлювало ціни на безсистемній основі, оскільки їх аналіз у цілому показав відсутність кореляції між цінами та обсягами закупівлі спирту за інших однакових умов таких договорів;

безсистемно та непрозоро встановлювало умови надання знижки, безпідставно скасовувало окремі умови надання знижки для окремих покупців;

знижувало та встановлювало ціни в різних розмірах у різні періоди.

За результатами розгляду справи № 126-26.13/116-18 такі дії ДП «Укрспирт» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку у вигляді вчинення дій, що можуть призвести до обмеження конкуренції та ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання (покупців), які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку (частина перша статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На ДП «Укрспирт» накладено штраф у розмірі 33 000 000 (тридцять три мільйони) грн, зобов'язано у двомісячний строк з дати отримання рішення усунути причини виникнення і припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції (у тому числі розробити й застосувати прозорий та обґрунтований механізм ціноутворення під час оптової реалізації спирту етилового ректифікованого) та щомісячно протягом року звітувати про його застосування.

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали справи № 126-26.13/116-18 про порушення ДП «Укрспирт» законодавства про захист економічної конкуренції та подання відділу ринків агропромислового комплексу Департаменту досліджень і розслідувань ринків виробничої сфери, фармацевтики та ритейлу від 26.11.2018 № 126-26.13/116-18/441-спр (далі – Подання),

ВСТАНОВИВ:

- (1) Комітетом розглянуто справу № 126-26.13/116-18 за ознаками вчинення ДП «Укрспирт» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (надалі – Закон), у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого.

1. ВІДПОВІДАЧ

- (2) Відповідачем у справі є державне підприємство спиртової та лікеро-горілчаної промисловості «Укрспирт» (07400, Київська обл., м. Бровари, вул. Гагаріна, буд. 16, далі – ДП «Укрспирт»).

2. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (3) Розпорядженням державного уповноваженого Комітету від 22.12.2017 № 03/262-р за результатами розгляду заяви товариства з обмеженою відповідальністю «Українська дистрибуційна компанія» (далі – ТОВ «УДК») (ідентифікаційний код юридичної особи 37310549)¹, яке зареєстроване за адресою: 01135, м. Київ, вул. В'ячеслава Чорновола, 12, було розпочато розгляд справи № 126-26.13/144-17 за ознаками вчинення державним підприємством спиртової та лікеро-горілчаної промисловості «Укрспирт» порушень, передбачених пунктом 2 статті 50 та пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку спирту етилового ректифікованого шляхом застосування різних цін до рівнозначних угод з покупцями без об'єктивно виправданих на те причин (протягом 2017 року).
- (4) До матеріалів справи № 126-26.13/144-17 приєднано заяву ТОВ «УДК»² та заяву товариства з обмеженою відповідальністю «Атлантик» (далі – ТОВ «Атлантик») (ідентифікаційний код юридичної особи 30012937)³, яке зареєстроване за адресою: 52500, Дніпропетровська обл., м. Синельникове, вул. Космічна, 1.
- (5) Розпорядженням державного уповноваженого Комітету від 27.08.2018 № 03/185-р за результатами розгляду заяви ТОВ «Атлантик»⁴ було розпочато розгляд справи № 126-26.13/88-18 за ознаками вчинення державним підприємством спиртової та лікеро-горілчаної промисловості «Укрспирт» порушень, передбачених пунктом 2 статті 50 та пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку спирту етилового ректифікованого шляхом застосування різних цін до

¹ Заява ТОВ «УДК» про порушення законодавства про захист економічної конкуренції від 08.09.2017 № 1 (зареєстрована в Комітеті 11.09.2017 за № 8-01/428-АМ).

² Заява ТОВ «УДК» про порушення законодавства про захист економічної конкуренції від 22.12.2017 № 1 (зареєстрована в Комітеті 26.12.2017 за № 8-01/634-АМ).

³ Заява ТОВ «Атлантик» про порушення законодавства про захист економічної конкуренції від 25.01.2018 № 737/18/А (зареєстрована в Комітеті 29.01.2018 за № 8-01/37-АМ).

⁴ Заява ТОВ «Атлантик» про порушення законодавства про захист економічної конкуренції від 25.05.2018 № 880/18/А (зареєстрована в Комітеті 30.05.2018 за № 8-01/200-АМ) та доповнення до заяви від 19.06.2018 № 895/18/А (зареєстровані в Комітеті 27.06.2018 за № 8-01/7404).

рівнозначних угод з покупцями без об'єктивно виправданих на те причин (протягом першого півріччя 2018 року).

- (6) Розпорядженням державного уповноваженого Комітету від 08.11.2018 № 03/253-р справи № 126-26.13/144-17 та № 126-26.13/88-18 об'єднано в одну та присвоєно № 126-26.13/116-18.
- (7) Листом від 27.12.2018 № 126-26.13/03-15826 Відповідачеві направлено подання про попередні висновки (далі – Подання).
- (8) Листом від 10.12.2018 № 1.1.2-1.9.1/3306 Відповідач надав Комітету заперечення на Подання (далі – Заперечення)⁵.
- (9) Листом від 14.12.2018 № 1.1.2-1.9.1/3340 Відповідач направив додаткові пояснення про прийняття наказу № 737 від 05.12.2018 щодо запровадження з 01.01.2019 ціноутворення на спирт етиловий ректифікований з метою виробництва алкогольних напоїв та без такої мети⁶.

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (10) Визначення монопольного (домінуючого) становища Відповідача здійснюється в порядку, встановленому Методикою визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженою розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика).
- (11) Відповідно до пункту 2.2 Методики, етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення, передбачені пунктом 2.1 Методики, можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (12) Відповідно до пункту 2.1 Методики, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (13) Суб'єктом господарювання, а саме об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є ДП «Укрспирт» - виробник спирту та спиртовмісної продукції⁷, який здійснює оптову реалізацію спирту етилового на внутрішній ринок України.
- (14) ДП «Укрспирт» було створено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.07.2010 № 672 «Про утворення Державного підприємства спиртової та лікеро-горілчаної промисловості» на базі майна Державного концерну спиртової та лікеро-горілчаної промисловості (концерн «Укрспирт»), державних підприємств і об'єднань

⁵ Лист ДП «Укрспирт» від 27.12.2018 № 126-26.13/03-15826 (зареєстрований у Комітеті 10.12.2018 за № 8-01/14951).

⁶ Лист ДП «Укрспирт» від 14.12.2018 № 1.1.2-1.9.1/3340 (зареєстрований у Комітеті 14.12.2018 за № 8-03/15216).

⁷ Згідно з інформацією, розміщеною на офіційному веб-сайті Відповідача за гіперпосиланням http://ukrspirt.com/cms/about_company.html

спиртової та лікєро-горілочаної промисловості, з віднесенням підприємства до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України.

- (15) Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 13.03.2017 № 124 затверджено нову редакцію Статуту ДП «Укрспирт», яке належить до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України (далі – Статут).
- (16) Основними напрямками діяльності ДП «Укрспирт» є:
- сприяння розвитку спиртової, лікєро-горілочаної промисловості, розв'язанню поставлених перед галуззю завдань щодо задоволення потреб країни і населення, підвищенню ефективного використання сировинних ресурсів, розвитку взаємовигідних зв'язків з вітчизняними і зарубіжними підприємствами та організаціями;
 - виробництво та реалізація, зокрема спирту етилового ректифікованого (пункт 3.3 розділу 3 Статуту).
- (17) Відповідно до пункту 3.1 розділу 3 Статуту ДП «Укрспирт» створено з метою здійснення єдиної державної політики у виробництві спирту етилового, горілки та лікєро-горілочаних виробів.
- (18) ДП «Укрспирт» є юридичною особою та має закріплене за ним майно. Прав та обов'язків юридичної особи ДП «Укрспирт» набуває з дня його державної реєстрації і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та законодавства (пункт 4.1 розділу 4 Статуту).
- (19) Отже, ДП «Укрспирт», у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 № 2210-III (із змінами) (далі – Закон), є суб'єктом господарювання.
- (20) У 2017 – першому півріччі 2018 року році ДП «Укрспирт» здійснювало поставки спирту етилового ректифікованого на внутрішній ринок України на підставі укладених договорів поставки спирту на внутрішній ринок.

3.2. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання і які мають ознаки одного товару, товарної групи

- (21) Відповідно до Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (22) Спирти – це похідні вуглеводнів, у яких один або кілька атомів водню заміщені функціональною групою – гідроксигрупою – ОН.
- (23) Відповідно до абзацу другого статті 1 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, кон'ячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» спирт етиловий – спирт етиловий-сирець, спирт етиловий ректифікований технічний, спирт етиловий денатурований (спирт технічний), спирт етиловий технічний, спирт етиловий ректифікований, що відповідають кодам 2207 і 2208 згідно з УКТЗЕД та виготовлені з крохмале- і цукровмісної сировини або з нехарчових видів сировини за спеціальними технологіями.
- (24) Для отримання спирту етилового ректифікованого, який використовується при виробництві алкогольних напоїв, спирт-сирець проходить процес ректифікації. Ректифікація – метод розділення сумішей на основі принципу теплообміну між парою

і рідиною. Температури кипіння домішок, які містяться в дистилаті, відрізняються від температури кипіння чистого етанолу. Домішки, які закипають при низьких температурах, називають головними, при високих – хвостовими. Для їх відділення використовують високі (до декількох метрів) ректифікаційні колони. Під час цього процесу концентрацію шкідливих речовин вдається звести до мінімуму, а міцність спирту – підвищити до 97 градусів. Одержаний у результаті ректифікації спирт називається питним тільки тому, що він використовується для виробництва алкогольної продукції та медичних препаратів.

- (25) Для виробництва спирту етилового технічного використовують як харчову, так і нехарчову сировину. Спирт етиловий технічний використовують для виробництва спиртовмісної продукції, що використовується практично у всіх напрямках, крім харчової промисловості, і виготовляється згідно з ТУ У 15.9-00274105-019:2011. Це продукт із відмінними фізичними властивостями, що є інгредієнтом для продукції побутового призначення. Технічний спирт необхідний при виробництві продукції для технічного використання: омивачів, розчинників, засобів для розпалювання вогню, рідини для двигунів тощо.
- (26) Згідно з ДСТУ 4221 – 2003 «Спирт етиловий ректифікований. Технічні умови», спирт етиловий ректифікований виробляють із різних видів зерна, картоплі, цукрового буряку, цукру-сирцю, меляси та іншої цукро- і крохмалевмісної харчової сировини (за винятком плодово-ягідної), та одержують його у процесі брагоректифікації спиртової бражки або ректифікації спирту етилового – сирцю, а також головної фракції етилового спирту, яку одержують під час виробництва спирту з харчової сировини. Спирт етиловий ректифікований являє собою прозору безбарвну рідину без сторонніх запахів і присмаків.
- (27) Залежно від ступеня очищення, спирт поділяють на сорти «Люкс», «Екстра», «Вищої очистки», а також «Пшенична сльоза».
- (28) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності.
- (29) Виходячи з інформації, наведеної в пунктах 32-34 ДСТУ, за цільовим призначенням спирт етиловий ректифікований не є взаємозамінним зі спиртом етиловим технічним.
- (30) Спирт етиловий ректифікований є одним із важливих технічних продуктів та видів сировини. Він використовується в багатьох галузях промисловості – харчовій, парфумерно-косметичній, мікробіологічній, а також у медицині, ветеринарії, фармації та інших. Більше 150 різних виробництв використовують спирт як сировину або як допоміжний матеріал. Специфічна фізіологічна дія етилового спирту обумовлює застосування його як основи для виготовлення ряду алкогольних напоїв (горілки, лікерів та іншого) і збільшення міцності виноградних вин.
- (31) Отже, відповідно до ДСТУ 4221 – 2003 та укладених ДП «Укрспирт» договорів поставки спирту на внутрішній ринок, спирт етиловий ректифікований має ознаки невзаємозамінного товару за показниками взаємозамінності з іншими видами спиртів, а саме:
- неподібність призначення – спирт етиловий ректифікований сортів «Люкс», «Екстра», «Вищої очистки» та «Пшенична сльоза» використовується для виробництва алкогольних напоїв, інші види спиртів - у парфумерно-косметичній промисловості, медицині, промисловості⁸;

⁸ Відповідно до ДСТУ 4221 – 2003.

- неподібність споживчих властивостей – спирт етиловий ректифікований відрізняється від інших видів спиртів хімічним складом⁹.
- (32) Також, беручи до уваги відповідь ДП «Укрспирт»¹⁰, надіслану на вимогу Комітету¹¹, в якій зазначено, що відповідно до п. 4.13.1 Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості спирту етилового ректифікованого та біоетанолу, затверджених 09.11.2016, кінцевими продуктами виробництва спирту є:

1. Спирт етиловий ректифікований:
 - «Пшенична сльоза»;
 - «Люкс»;
 - «Екстра»;
 - «Вищої очистки».

Усі зазначені продукти виробляються в єдиному технологічному процесі, що не дає змоги здійснити облік витрат на виробництво кожного із цих продуктів окремо. Тому планування витрат та калькулювання собівартості ведеться тільки щодо спирту етилового ректифікованого.

- (33) Отже, товаром є спирт етиловий ректифікований.

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (34) Відповідно до пункту 5.1 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

- (35) За даними Єдиного державного реєстру виробників спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, опублікованого на офіційному сайті Державної фіскальної служби України (далі – ДФС), упродовж 2017 – першого півріччя 2018 року ліцензії на право виробництва спирту етилового діяли у 18 підприємств-виробників спирту етилового.

- (36) Відповідно до частин першої, дванадцятої статті 14 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» імпорту, експорту або оптової торгівлі спиртом етиловим, спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим здійснюються за наявності ліцензій лише державними підприємствами (організаціями), спеціально уповноваженими на це Кабінетом Міністрів України, крім оптової торгівлі спиртом етиловим на медичні та ветеринарні цілі, яка може здійснюватися за наявності ліцензії закладами охорони здоров'я та суб'єктами господарювання або організаціями зооветеринарного постачання незалежно від форм власності.

Роздрібна торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим та виноградним дистилатом спиртовим забороняється.

⁹ Відповідно до ДСТУ 4221 – 2003.

¹⁰ Лист ДП «Укрспирт» від 08.08.2018 № 01-6-4/2060 (вх. № 8-126/9723 від 15.08.2018).

¹¹ Лист Комітету від 24.07.2018 № 126-26.13/02-9169.

- (37) Крім цього, частиною одинадцятою цієї статті також визначено, що суб'єкти господарювання-виробники спирту етилового здійснюють його реалізацію вітчизняним споживачам через державні підприємства (організації), спеціально уповноважені на це Кабінетом Міністрів України, які отримали ліцензію на право оптової торгівлі.
- (38) Усі суб'єкти господарювання-виробники спирту, що не входять до складу ДП «Укрспирт», здійснюють оптову реалізацію спирту шляхом укладання тристоронніх договорів на поставку спирту з ДП «Укрспирт» та покупцями.
- (39) Відповідно до договорів поставки спирту на внутрішній ринок, укладених Відповідачем із контрагентами – покупцями спирту, ДП «Укрспирт» здійснює оптову реалізацію спирту етилового ректифікованого.
- (40) Отже, товарними межами ринку є оптова реалізація спирту етилового ректифікованого.

3.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (41) Територіальні (географічні) межі ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (42) Відповідно до чинного законодавства України, право на оптову торгівлю спиртом у межах території України мають суб'єкти господарювання, що отримали ліцензію, видану Державною фіскальною службою України.
- (43) Територіальними (географічними) межами ринку є територія України, оскільки:
- фізичні й технічні характеристики спирту роблять можливим і доцільним його оптову реалізацію та придбання в межах загальнодержавного ринку України;
 - ціни для покупців із різних регіонів України є однаковими або відрізняються несуттєво;
 - якість і споживчі властивості спирту при транспортуванні в межах України не змінюються;
 - не існує бар'єрів для транспортування спирту в межах України;
 - не існує розподілу покупців за місцем їх розташування в межах України.
- (44) Виходячи з наведеного територіальними межами ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого є територія України.

3.5. Визначення часових меж ринку

- (45) Часовими межами ринку, відповідно до Методики, є проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару.
- (46) Відповідно до інформації, наявної у Комітеті, існуюча структура загальнодержавного ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого за період 2017 – першого півріччя 2018 року була сталою, що підтверджується, зокрема, наявністю єдиного ліцензіата (оптового продавця) спирту на території України.
- (47) Отже, часовими межами ринку є період 2017 – першого півріччя 2018 року.

3.6. Визначення монопольного (домінуючого) становища на ринку

- (48) Право на оптову торгівлю спиртом на внутрішньому ринку України протягом періоду 2017 – першого півріччя 2018 року мало виключно ДП «Укрспирт» (ліцензія видана ДФС 02.09.2015, серія АЕ № 297267, терміном дії з 02.09.2015 до 02.09.2020)¹², що підтверджується інформацією, оприлюдненою на веб-сайті ДФС¹³, та листом ДФС¹⁴).
- (49) Відповідно до інформації, наданої ДП «Укрспирт», дія зазначеної ліцензії протягом вказаного періоду не зупинялась (не призупинялась)¹⁵.
- (50) Виходячи з наведеного вище у ДП «Укрспирт» були відсутні конкуренти на ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого в територіальних межах України у 2017 – першому півріччі 2018 року.
- (51) Відповідно до частини першої статті 12 Закону, суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо у нього немає жодного конкурента на цьому ринку або він не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (52) Враховуючи все вищевикладене, ДП «Укрспирт» протягом 2017 – першого півріччя 2018 року займало монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», із часткою 100 %.

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

4.1. Договори поставки спирту на внутрішній ринок

- (53) У 2017 – першому півріччі 2018 року ДП «Укрспирт» здійснювало поставки спирту етилового ректифікованого на внутрішній ринок України на підставі укладених договорів поставки спирту на внутрішній ринок.
- (54) Відповідно до частини четвертої статті 179 Господарського кодексу України при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору, зокрема на основі примірного договору, рекомендованого органом управління суб'єктам господарювання для використання при укладенні ними договорів, коли сторони мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови, передбачені примірним договором, або доповнювати його зміст.
- (55) Процедура визначення виробників і покупців спирту етилового, механізм здійснення контролю за його обігом, що поширюється як на виробників (постачальників) спирту, так і на покупців, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 № 1266 «Про затвердження Порядку визначення виробників і покупців спирту та здійснення контролю за його обігом» (далі – Порядок).
- (56) Відповідно до абзацу першого пункту 2 Порядку, з метою формування обсягу виробництва спирту покупці не пізніше, ніж 1 жовтня року, що передує планованому,

¹² Лист ДП «Укрспирт» від 10.10.2018 № 1.1.1.-1.9.3./2690 (вх. № 8-03/12597 від 18.10.2018).

¹³ <http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/pereliki/59687.html>.

¹⁴ Лист ДФС від 11.06.2018 № 10055/5/99-99-12-01-01-16 (вх. № 7-126/6769 від 12.06.2018).

¹⁵ Лист ДП «Укрспирт» від 10.10.2018 № 1.1.1.-1.9.3./2690 (вх. № 8-03/12597 від 18.10.2018).

укладають із постачальниками договори на поставку в наступному році із зазначенням строків та умов. Договір укладається згідно з примірним договором, затвердженим наказом Міністерства аграрної політики України та Державної податкової адміністрації України від 22.09.2004 № 341/550 (далі – Примірний договір).

- (57) Отже, договори поставки спирту на внутрішній ринок, які уклалися ДП «Укрспирт» з контрагентами (покупцями спирту), мають умови, визначені Примірним договором.
- (58) Під час розслідування справи було проведено порівняння договорів поставки спирту на внутрішній ринок у 2017 – першому півріччі 2018 року, які уклалися ДП «Укрспирт» з десятьма найбільшими покупцями за обсягами закупівлі спирту (далі – ТОП 10).¹⁶
- (59) Зведена таблиця, в якій наведено порівняння умов договорів поставки спирту на внутрішній ринок у 2017, 2018 роках з 5* найбільшими за обсягами закупівлі спирту покупцями (у 2017 році):

Контрагент (покупець)	ТОВ «УДК»	ТОВ «Атлантик»	ТОВ «НВП «Гетьман»	ТОВ «ЛВН ЛІМІТЕД»	ТОВ «НГК»
Договір на 2017 рік	Договір від 25.01.2017 № 49	Договір від 28.12.2016 № 10	Договір від 30.12.2016 № 23	Договір від 28.12.2016 № 9	Договір від 27.12.2016 № 7
Договір на 2018 рік	Договір від 07.03.2018 № 106	Договір від 27.12.2018 № 21	Договір від 14.06.2018 № 122	Договір від 29.01.2018 № 75	Договір від 29.01.2018 № 76
Предмет договору	Постачальник зобов'язується передати у власність покупця, а покупець зобов'язується прийняти та оплатити спирт етиловий ректифікований в порядку та на умовах, визначених у договорі (п. 1.1 договорів).				
Мета використання	Для переробки на алкогольні напої (п. 2.1 договорів)				
Сорт спирту	Пшенична сльоза, Люкс (п. 2.1 договорів)	Люкс (п. 2.1 договорів)	Люкс (п. 2.1 договорів)	Люкс (п. 2.1 договорів)	Люкс (п. 2.1 договорів)
Якість спирту	Якість спирту, що постачається, повинна відповідати ДСТУ 4221:2003 «Спирт етиловий ректифікований. Технічні умови» (п. 2.2 договорів)				
Партія	Партією вважається кількість спирту одного найменування, однієї дати відвантаження, яка оформлена одним документом про якість та одним супровідним документом (форма N 1-ТН/спирт/) чи залізничною				

¹⁶ У 2017 році до ТОП 10 входили такі покупці: ТОВ «Національна горілчана компанія» (далі – ТОВ «НГК»), ТОВ «ЛВН Лімітед», ТОВ «Атлантик», ТОВ «УДК», ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Гетьман» (далі – ТОВ «НВП «Гетьман»), ТОВ «Золотоніський лікєро-горілчаний завод «Златогор» (далі – ТОВ «Золотоніський ЛГЗ «Златогор»), ТОВ «Напої плюс», ПрАТ «Люботинський завод «Продтовари», ПрАТ «Львівський лікєро-горілчаний завод» (далі – ПрАТ «Львівський ЛГЗ»), ТОВ «Лікєро-горілчаний завод «Прайм» (далі – ТОВ «ЛГЗ «Прайм»).

У першому півріччі 2018 року до ТОП 10 входили такі покупці: ТОВ «НГК», ТОВ «ЛВН Лімітед», ТОВ «УДК», ТОВ «Атлантик», ТОВ «Стронгдрінк», ТОВ «Напої плюс», ТОВ «ЛГЗ «Прайм», ТОВ «НВП «Гетьман», ПрАТ «Львівський ЛГЗ», ТОВ «Золотоніський ЛГЗ «Златогор».

Частка річних фактичних обсягів закупівлі спирту сорту «Люкс» ТОП 10 покупцями становить 92,1 % загального обсягу реалізації спирту сорту «Люкс» ДП «Укрспирт» у 2017 році, і відповідно 90,6 % у першому півріччі 2018 року.

	накладною (п. 2.3 договорів)
Загальна сума договору	Загальна сума договору складається із суми вартості спирту, поставленого постачальником на умовах договору покупцеві протягом строку дії договору (п. 3.1 договорів)
Порядок оплати	Оплата спирту покупцем здійснюється на підставі рахунка-фактури, наданого постачальником, в безготівковій формі на поточний рахунок постачальника шляхом 100 % попередньої оплати замовленого об'єму спирту (п. 5.1 договорів на 2017 рік/п. 4.1 договорів на 2018 рік)
Умови поставки спирту	Поставка здійснюється протягом поточного місяця згідно з узгодженим сторонами планом відвантаження спирту на відповідний місяць (п. 6.1 договорів на 2017 рік/п. 5.1 договорів на 2018 рік)
Порядок поставки спирту	Поставка проводиться відповідно до правил «Інкотермс-2010» на умовах FCA зі складів постачальника (п. 6.2 договорів на 2017 рік/п. 5.2 договорів на 2018 рік)
Набуття права власності на спирт	Право власності на спирт переходить від постачальника до покупця з моменту завантаження спирту в транспортний засіб покупця (вантажодержувача, перевізника) (п. 6.3 договорів на 2017 рік/п. 5.3 договорів на 2018 рік)
Порядок відвантаження та приймання спирту за кількістю та якістю	Відповідно до Інструкції з приймання, зберігання, відпуску, транспортування та обліку спирту етилового, затвердженої наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України, від 13.04.2009 № 264 та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 02.07.2009 за № 591/16607 (п. 7 договорів на 2017 рік/п. 6 договорів на 2018 рік).

*У таблиці для більшої наглядності наведено дані щодо десяти договорів, проте умови інших проаналізованих договорів є аналогічними.

- (60) Отже, ДП «Укрспирт» реалізує своїм покупцям спирт за договорами поставки спирту на внутрішній ринок, які укладаються на основі Примірного договору, мають однаковий предмет та однакові інші умови, в тому числі істотні, крім планових обсягів закупівлі, ціни спирту за один декалітр та відповідно загальної вартості договору.

4.2. Дискримінаційне ціноутворення ДП «Укрспирт»

4.2.1. Ціна спирту та умови надання знижки на момент укладення договорів на 2017 рік

- (61) Аналіз договорів поставки спирту на внутрішній ринок, укладених ДП «Укрспирт» (Постачальник) з ТОП 10 (покупці) на 2017 рік¹⁷ показав, що в пункті 3.1 розділу 3 «Ціна спирту та загальна сума договору» для всіх контрагентів установлювалися такі договірні ціни на спирт етиловий ректифікований сорту «Люкс»¹⁸ (далі – спирт):

- з 01 січня 2017 року – 315,20 грн;¹⁹
- з 01 березня 2017 року – 341,88 грн.

¹⁷ Копії договорів надані ДП «Укрспирт» у відповідь на вимогу Комітету (лист Комітету від 21.02.2018 № 126-29/03-2159).

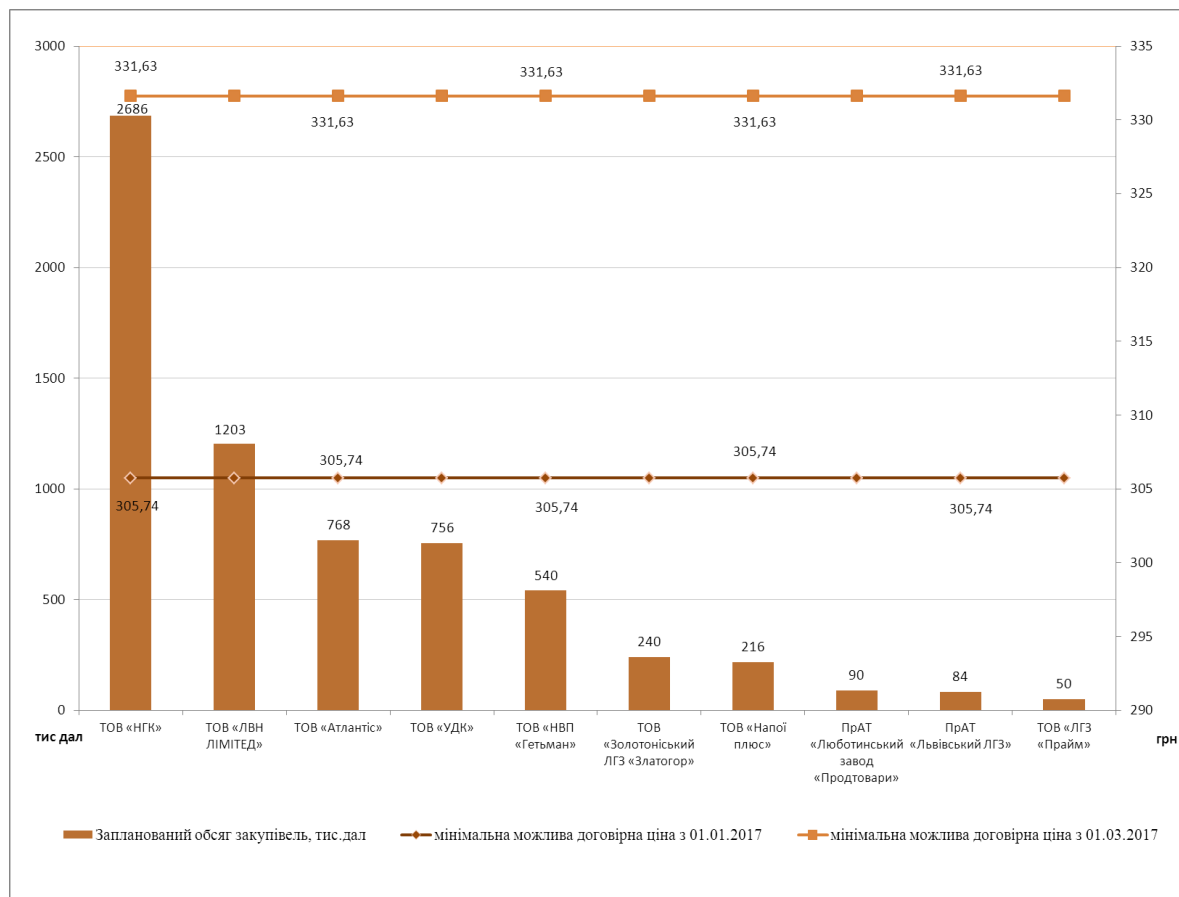
¹⁸ Частка річних фактичних обсягів закупівлі спирту сорту «Люкс» становить 80 % загального обсягу реалізації спирту етилового ректифікованого ДП «Укрспирт» у 2017 році, і відповідно 85 % у січні - травні 2018 року.

¹⁹ Тут і далі по тексту всі ціни зазначені в гривнях (включаючи ПДВ) за один декалітр спирту сорту «Люкс»

- (62) Згідно з пунктом 4.1 розділу 4 «Умови надання знижки» цих договорів сторони домовились, що Постачальник може поставляти Покупцеві спирт зі знижкою за такими цінами:
- з 01 січня 2017 року – 305,74 грн;²⁰
 - з 01 березня 2017 року – 331,63 грн.
- (63) Відповідно до п. 4.2 розділу 4 «Умови надання знижки», знижка може надаватись на весь об'єм спирту, що замовлений Покупцем до 7 (сьомого) банківського дня поточного місяця (включно), за умови, що:
- Покупець придбав весь об'єм спирту відповідно до погодженого сторонами Плану відвантаження спирту за місяць, що передує місяцю, в якому може бути надана знижка, з відхиленням не більше мінус 10 % об'єму спирту;
 - Покупець в перші 7 банківських днів місяця, в якому надається знижка, здійснить на підставі виписаного Постачальником рахунка-фактури оплату об'єму спирту, на який має намір отримати знижку.
- (64) Отже, у договорах було зафіксовано два види договірних цін: ціна без знижки та ціна зі знижкою, що застосовується в разі виконання покупцями двох визначених умов надання знижки одночасно. Як видно з наведеного вище, застосування ціни зі знижкою залежало від виконання саме покупцями певних умов договору і не здійснювалось на розсуд ДП «Укрспирт».
- (65) Тому для розслідування справи було застосовано поняття «мінімально можлива договірна ціна» – найнижча ціна за один декалітр спирту, за якою покупець, виконавши умови договору, мав змогу придбати товар у ДП «Укрспирт».
- (66) За результатом проведеного порівняльного аналізу умов договорів встановлено, що на момент їх укладення на 2017 рік у зазначених договорах були зафіксовані однакові для всіх покупців ціни, а також однакові умови надання знижки.
- (67) При цьому, відповідно до наказу ДП «Укрспирт» від 07.12.2016 № 688 про встановлення цін на спирт етиловий ректифікований, зазначені ціни (без знижки та зі знижкою) та умови надання знижки встановлювалися для всіх покупців ДП «Укрспирт» на однаковому рівні.
- (68) Водночас було встановлено, що кількість спирту, що мала постачатися у 2017 році (планові річні обсяги закупівлі), згідно з умовами зазначених договорів у різних покупців відрізнялася, у деяких випадках – у кілька разів.
- (69) Порівняльний аналіз інформації щодо договірних цін та планових річних обсягів закупівлі спирту за договорами поставки спирту у 2017 році свідчить про встановлення однакової для ТОП 10 покупців мінімально можливої договірної ціни – 305,74 грн та 331,63 грн при суттєво різних планових річних обсягах закупівлі спирту (див. графік 1).

²⁰ Договір поставки спирту з ТОВ «УДК» укладений 25 січня 2017 року та не містить слів «з 01 січня 2017 року» в пунктах 3.1 та 4.1.

Сукупні планові обсяги закупівлі спирту на 2017 рік та мінімально можлива договірна ціна на момент укладення договору на 2017 рік

(70) Отже, у договорах між ДП «Укрспирт» та ТОП 10 покупцями, укладених на поставку спирту у 2017 році, незважаючи на суттєво різні заплановані обсяги закупівлі спирту протягом 2017 року, відсутня кореляція між кількісними показниками обсягу закупівлі спирту та цінами спирту, а саме, ціна спирту була встановлена на однаковому рівні для всіх покупців.

(71) Проведений аналіз свідчить, що, незважаючи на встановлення цін на однаковому рівні та однакових умов надання знижки для всіх покупців на момент укладення договорів на 2017 рік, надалі ДП «Укрспирт» змінило свою цінову поведінку, переформулювавши умови надання знижки та/або знизивши ціни для окремих контрагентів.

4.2.2. Змінені умови надання знижки, 2017 рік

(72) Аналіз договорів та додаткових угод до них показав, що надалі сторонами договорів поставки спирту було змінено умови надання знижки, а саме, ціна спирту в січні - лютому 2017 року була встановлена в розмірі:

(73) для ТОВ «НГК» – 303,00 грн за умови, що:

- Покупець придбав у 2016 році спирт етиловий у Постачальника в кількості 2 000,00 тис. дал і більше;

- Покупець придбав весь об'єм спирту відповідно до погодженого Сторонами Плану відвантаження спирту за місяць, що передує місяцю, в якому може бути надана знижка, з відхиленням не більше мінус 10 % об'єму спирту.²¹
- (74) Для ТОВ «ЛВН ЛІМІТЕД» – 305,74 грн за умови, що:
- Покупець придбав у 2016 році спирт етиловий у Постачальника в кількості від 1 000 тис. дал до 2 000,00 тис. дал;
 - Покупець придбав весь об'єм спирту відповідно до погодженого Сторонами Плану відвантаження спирту за місяць, що передує місяцю, в якому може бути надана знижка, із відхиленням не більше мінус 10 % об'єму спирту.²²
- (75) Для ТОВ «УДК» – 305,74 грн за умови, що:
- Покупець придбав весь об'єм спирту відповідно до погодженого Сторонами Плану відвантаження спирту за місяць, що передує місяцю, в якому може бути надана знижка, з відхиленням не більше мінус 10 % об'єму спирту.²³
- (76) Як видно з наведеного вище, встановлена ціна відповідає ціні спирту зі знижкою, встановленій на момент укладання договорів на 2017 рік, або є навіть нижчою за таку ціну. Отже, для ТОВ «НГК», ТОВ «ЛВН ЛІМІТЕД» та ТОВ «УДК» було змінено умови, за яких є можливим надання знижки, а для ТОВ «НГК» також було знижено ціну спирту зі знижкою.
- (77) Вказані вище приклади свідчать про безсистемний і непрозорий механізм встановлення ДП «Укрспирт» цін зі знижками та умов надання знижки, безпідставне скасування окремих умов надання знижки для окремих покупців.

4.2.3. Змінені договірні ціни, 2017 рік

- (78) Крім того, між ДП «Укрспирт» та деякими покупцями спирту було укладено додаткові угоди до договорів, відповідно до яких ціна знижувалася та встановлювалася у різних розмірах в різні періоди.
- (79) Згідно з отриманою інформацією, ДП «Укрспирт» приймало відповідні накази про встановлення цін на спирт для окремих покупців та укладало з такими покупцями спирту додаткові угоди про внесення змін до договорів поставки спирту у 2017 році щодо ціни спирту та ціни спирту зі знижкою, що були нижчими за ціни, встановлені в самих договорах.
- (80) Зокрема, для ТОВ «УДК»²⁴ та ТОВ «НВП «Гетьман»²⁵ з 28 березня 2017 року встановлювалася знижена ціна в розмірі 324,79 грн (без знижки) та 315,05 грн (зі знижкою).
- (81) Крім того, найнижча ціна в розмірі 285,00 грн (без можливості застосування знижки) встановлювалася:

²¹ Відповідно до додаткових угод № 1 від 12.01.2017 та № 3 від 13.01.2017 до договору поставки спирту № 7 від 27.12.2016, ТОВ «НГК».

²² Відповідно до додаткових угод № 1 від 12.01.2017 та № 2 від 13.01.2017 до договору поставки спирту № 9 від 28.12.2016, ТОВ «ЛВН ЛІМІТЕД».

²³ Відповідно до додаткової угоди № 1 від 25.01.2017 до договору поставки спирту № 49 від 25.01.2017, ТОВ «УДК».

²⁴ Додаткова угода № 2 від 28.03.2017 до договору поставки спирту № 49 від 25.01.2017, ТОВ «УДК».

²⁵ Додаткова угода № 1 від 28.03.2017 до договору поставки спирту № 23 від 30.12.2016, ТОВ «НВП «Гетьман».

- для ТОВ «НГК»²⁶ та для ТОВ «ЛВН Лімітед»²⁷ із березня 2017 року з подальшою пролонгацією;
 - для ТОВ «УДК» із липня 2017 року з подальшою пролонгацією;²⁸
 - для ТОВ «НВП «Гетьман» у травні - червні та з жовтня 2017 року з подальшою пролонгацією.²⁹
- (82) Також був виявлений факт встановлення різних цін у межах дії одного й того ж договору поставки спирту на внутрішній ринок для виробництва горілчаних виробів різних торговельних марок. Так, для ТОВ «НВП «Гетьман» встановлювалась ціна на спирт сорту «Люкс» для виробництва алкогольних напоїв під торговельними марками «Мороша» та «Гетьман» для ТОВ «УДК» на рівні 285,00 грн (без можливості застосування знижки до цієї ціни), починаючи з 19 липня 2017 року.³⁰
- (83) Разом з тим щодо інших покупців, а саме: ТОВ «Атлантик», ТОВ «Золотоніський ЛГЗ «Златогор», ТОВ «Напої плюс», ПрАТ «Люботинський завод «Продтовари», ПрАТ «Львівський ЛГЗ», ТОВ «ЛГЗ «Прайм», протягом 2017 року договірні ціни залишилися на первісному рівні, встановленому в договорах поставки.
- (84) Отже, на підставі викладених фактів простежується безсистемна та непослідовна цінова поведінка ДП «Укрспирт» протягом 2017 року.
- (85) ДП «Укрспирт» обгрунтованих пояснень щодо встановлення вказаних цін спирту для окремих покупців не надало. Тому Комітетом був проведений порівняльний аналіз мінімально можливих договірних цін та річних обсягів закупівлі спирту (планових та фактичних)³¹ протягом періоду 2017 року з метою виявлення кореляції.³²
- (86) Зміну підходів до ціноутворення ДП «Укрспирт» впродовж 2017 року можна проілюструвати за допомогою порівняння динаміки зміни цін та обсягів ТОП 10 покупців протягом 2017 року (див. графіки 2-5).
- (87) Наприклад, інформація на графіку 2 свідчить про встановлення різних мінімально можливих договірних цін для різних покупців у березні та квітні 2017 року, а саме:
- встановлення вищої ціни для ТОВ «Атлантик» порівняно з ТОВ «УДК» (331,63 грн порівняно з 315,05 грн, або на 5,3 % більше), при майже однакових планових обсягах;
 - встановлення вищої ціни для ТОВ «Атлантик» порівняно з ТОВ «НВП «Гетьман» (331,63 грн порівняно з 315,05 грн, або на 5,3 % більше), при більших планових обсягах у 1,4 разу для ТОВ «Атлантик» порівняно з обсягами ТОВ «НВП «Гетьман».

²⁶ Додаткові угоди № 4 від 17.03.2017, № 8 від 03.05.2017, № 10 від 01.06.2017, № 12 від 03.07.2017, № 14 від 31.07.2017 до договору поставки спирту № 7 від 27.12.2016, ТОВ «НГК».

²⁷ Додаткові угоди № 3 від 23.03.2017, № 4 від 03.05.2017, № 6 від 01.06.2017, № 7 від 03.07.2017, № 8 від 02.08.2017 до договору поставки спирту № 9 від 28.12.2016, ТОВ «ЛВН ЛІМІТЕД».

²⁸ Додаткова угода № 6 від 19.07.2017 до договору поставки спирту № 49 від 25.01.2017, ТОВ «УДК».

²⁹ Додаткові угоди № 2 від 03.05.2017, № 3 від 01.06.2017, № 5 від 26.09.2017 до договору поставки спирту № 23 від 30.12.2016, ТОВ «НВП «Гетьман».

³⁰ Додаткова угода № 4 від 19.07.2017 до договору поставки спирту № 23 від 30.12.2016, ТОВ «НВП «Гетьман».

³¹ Планові обсяги закупівлі спирту протягом 2017 року змінювалися додатковими угодами до договорів, але несуттєво. Крім того, фактичні обсяги закупівлі не перевищували планових обсягів для покупців, яким знижувалась ціна.

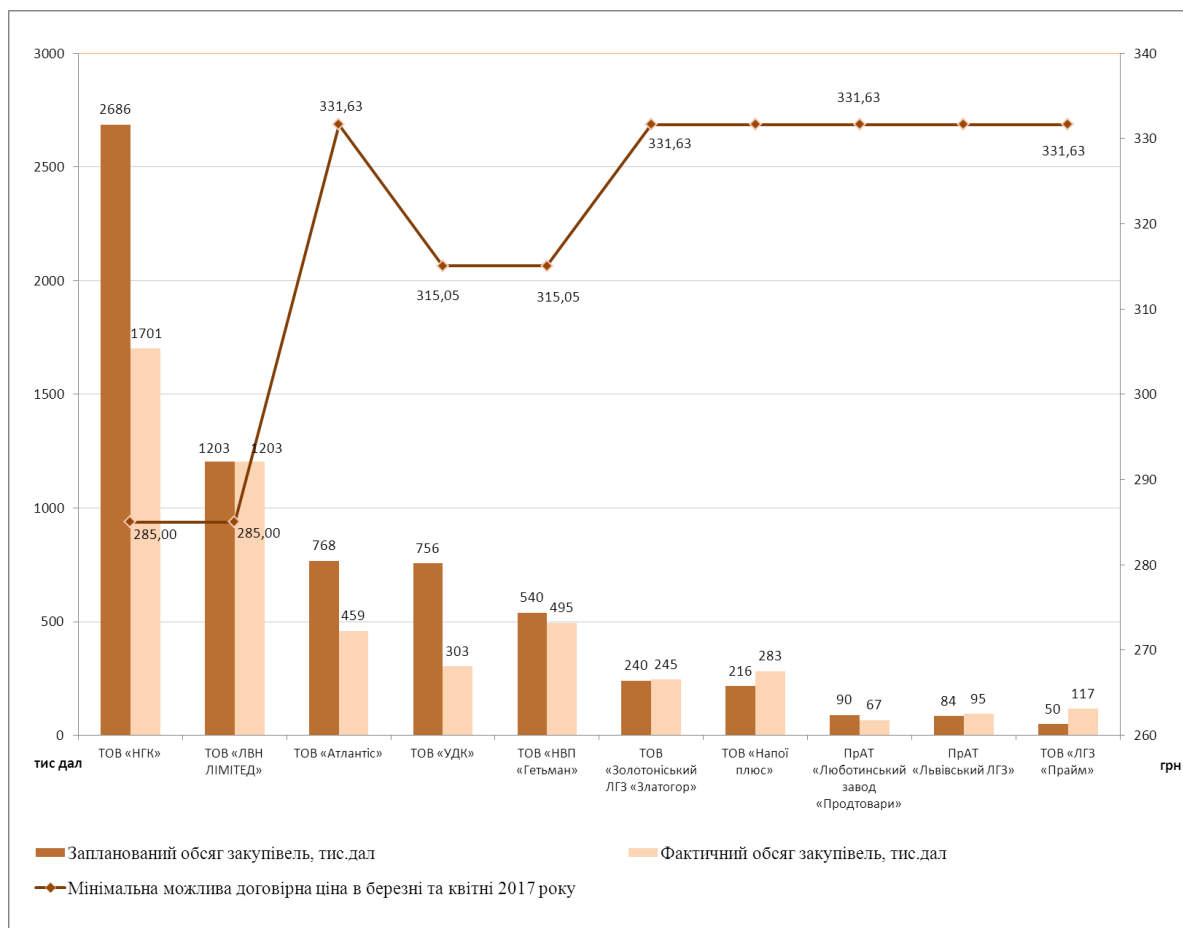
³² За однакових інших умов договорів поставки спирту, як доведено вище.

і при цьому:

- встановлення однакових цін у розмірі 331,63 грн для ТОВ «Атлантіс» та ПрАТ «Люботинський завод «Продтовари», незважаючи на те, що планові обсяги ТОВ «Атлантіс» у 8,5 разу більші за обсяги ПрАТ «Люботинський завод «Продтовари».

Графік 2

Сукупні планові обсяги закупівлі спирту на 2017 рік, фактичні обсяги закупівлі за 2017 рік та мінімально можлива договірна ціна в березні та квітні 2017 року

(88) Інформація на графіку 3 свідчить про встановлення різних мінімально можливих договірних цін для різних покупців у травні та червні 2017 року, а саме:

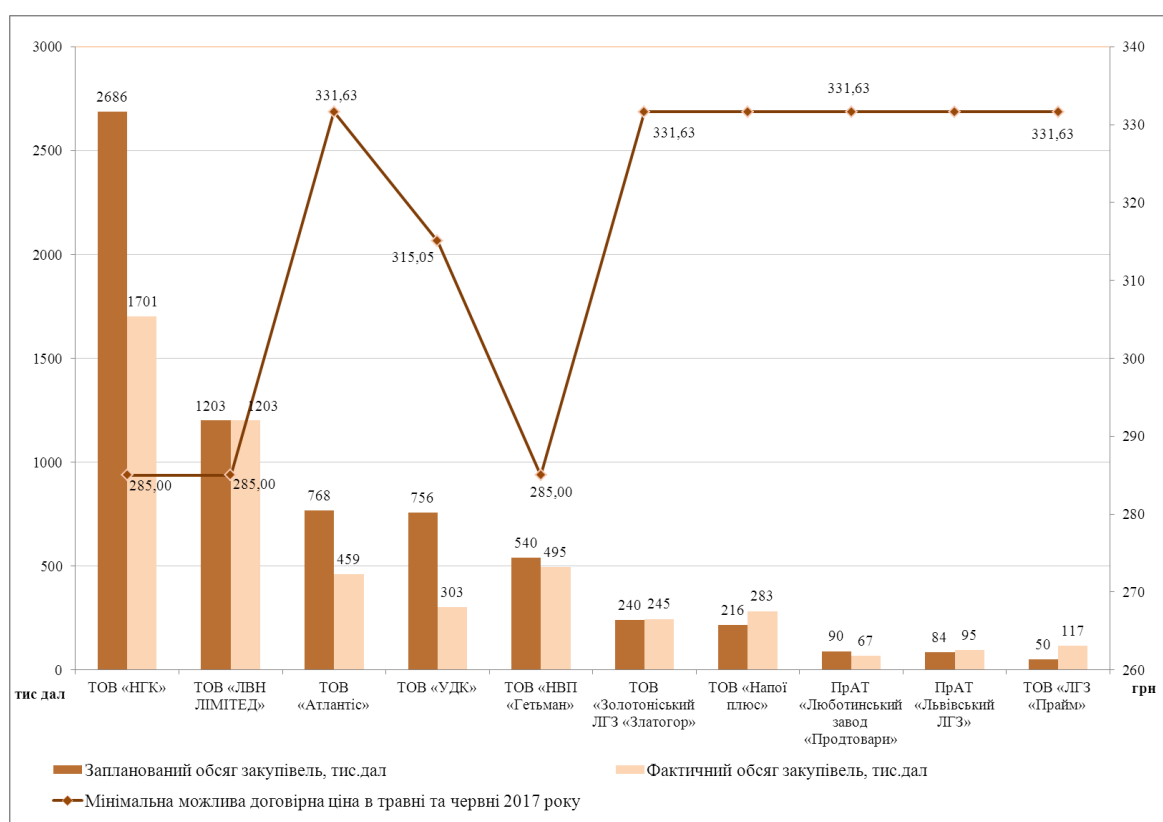
- встановлення вищої ціни для ТОВ «Атлантіс» порівняно з ТОВ «НВП «Гетьман» (331,63 грн порівняно з 285 грн, або на 16,4 % більше), при більших планових обсягах у 1,4 разу для ТОВ «Атлантіс» порівняно з обсягами ТОВ «НВП «Гетьман»;
- встановлення вищої ціни для ТОВ «Атлантіс» порівняно з ТОВ «УДК» (331,63 грн порівняно з 315,05 грн, або на 5,3 % більше), при майже однакових планових обсягах;
- встановлення вищої ціни для ТОВ «УДК» порівняно з ТОВ «НВП «Гетьман» (315,05 грн порівняно з 285 грн, або на 11 % більше), при більших планових обсягах у 1,4 разу для ТОВ «УДК» порівняно з обсягами ТОВ «НВП «Гетьман».

і при цьому:

- встановлення однакових цін у розмірі 285,00 грн для ТОВ «НГК», ТОВ «ЛВН Лімітед» і ТОВ «НВП «Гетьман», незважаючи на те, що планові обсяги ТОВ «НГК» були вищими майже у 5 разів, а планові обсяги ТОВ «ЛВН Лімітед» були вищими майже у 2,2 разу за обсяги ТОВ «НВП «Гетьман»;
- встановлення однакових цін у розмірі 331,63 грн для ТОВ «Атлантик», ТОВ «ЛГЗ «Прайм», ТОВ «Напої плюс» та ПрАТ «Львівський ЛГЗ», незважаючи на те, що планові обсяги ТОВ «Атлантик» у 2,6 разу більші за обсяги ТОВ «ЛГЗ «Прайм», ТОВ «Напої плюс» та у 5,4 разу більші за обсяги ПрАТ «Львівський ЛГЗ» та інші випадки, наведені на графіку 3.

Графік 3

Сукупні планові обсяги закупівлі спирту на 2017 рік, фактичні обсяги закупівлі за 2017 рік та мінімально можлива договірна ціна в травні та червні 2017 року

(89) Інформація на графіку 4 свідчить про встановлення різних цін у липні, серпні та вересні 2017 року, а саме:

- встановлення вищої ціни для ТОВ «Атлантик» порівняно з ТОВ «УДК» (331,63 грн порівняно з 285 грн, або на 16,4 % більше), при майже однакових планових обсягах;
- встановлення вищої ціни для ТОВ «Атлантик» порівняно з ТОВ «НВП «Гетьман» (331,63 грн порівняно з 315,05 грн, або на 5,3 % більше), при більших планових

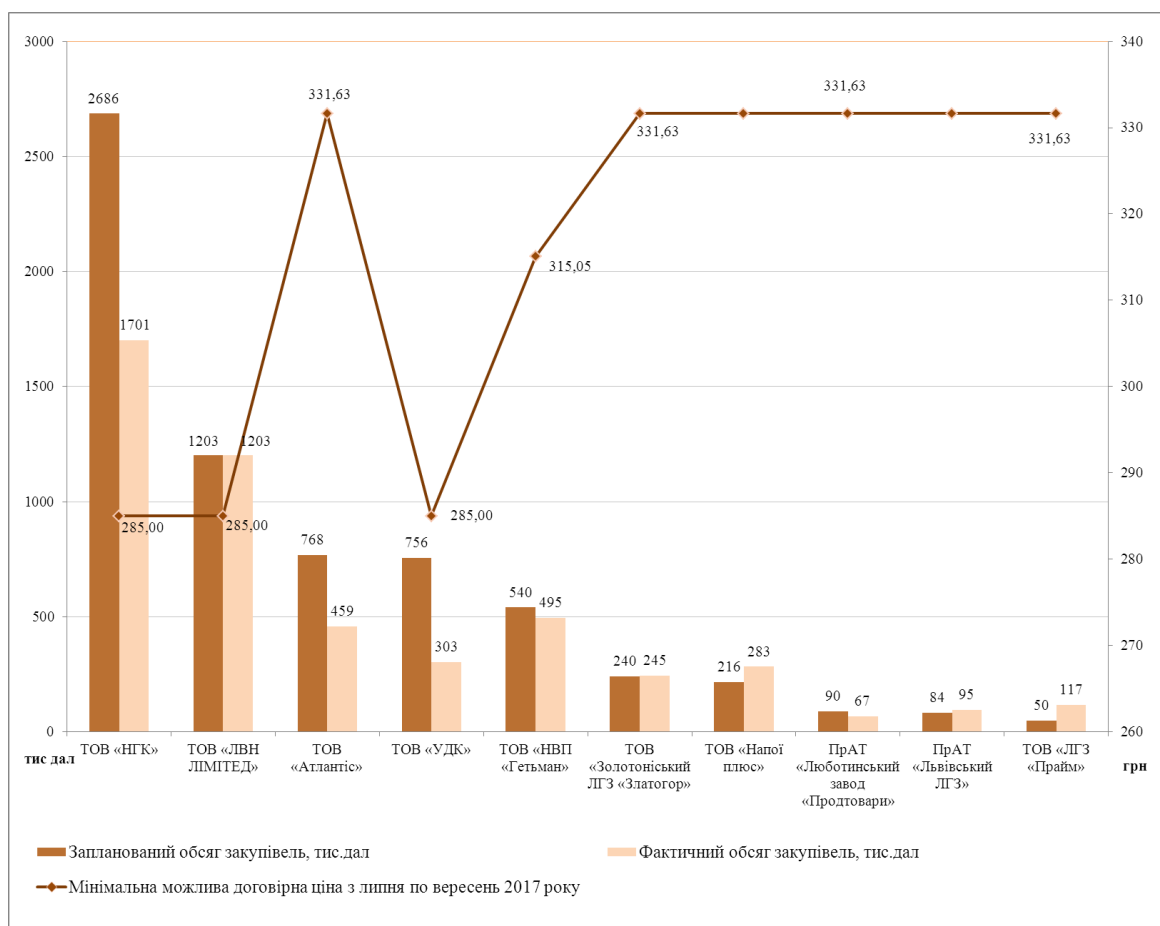
обсягах у 1,4 разу для ТОВ «Атлантик» порівняно з обсягами ТОВ «НВП «Гетьман»,³³

і при цьому:

- встановлення однакових цін у розмірі 285,00 грн для ТОВ «НГК», ТОВ «ЛВН Лімітед» і ТОВ «УДК», незважаючи на те, що планові обсяги ТОВ «НГК» були вищими у 3,6 разу, а планові обсяги ТОВ «ЛВН Лімітед» були вищими майже у 1,6 разу за обсяги ТОВ «УДК»;
- встановлення однакових цін у розмірі 331,63 грн для ТОВ «Атлантик», ТОВ «ЛГЗ «Прайм», ТОВ «Напої плюс» та ПрАТ «Львівський ЛГЗ», незважаючи на те, що планові обсяги ТОВ «Атлантик» у 2,6 разу більші за обсяги ТОВ «ЛГЗ «Прайм», ТОВ «Напої плюс» та у 5,4 разу більші за обсяги ПрАТ «Львівський ЛГЗ» та інші випадки, наведені на графіку 4.

Графік 4

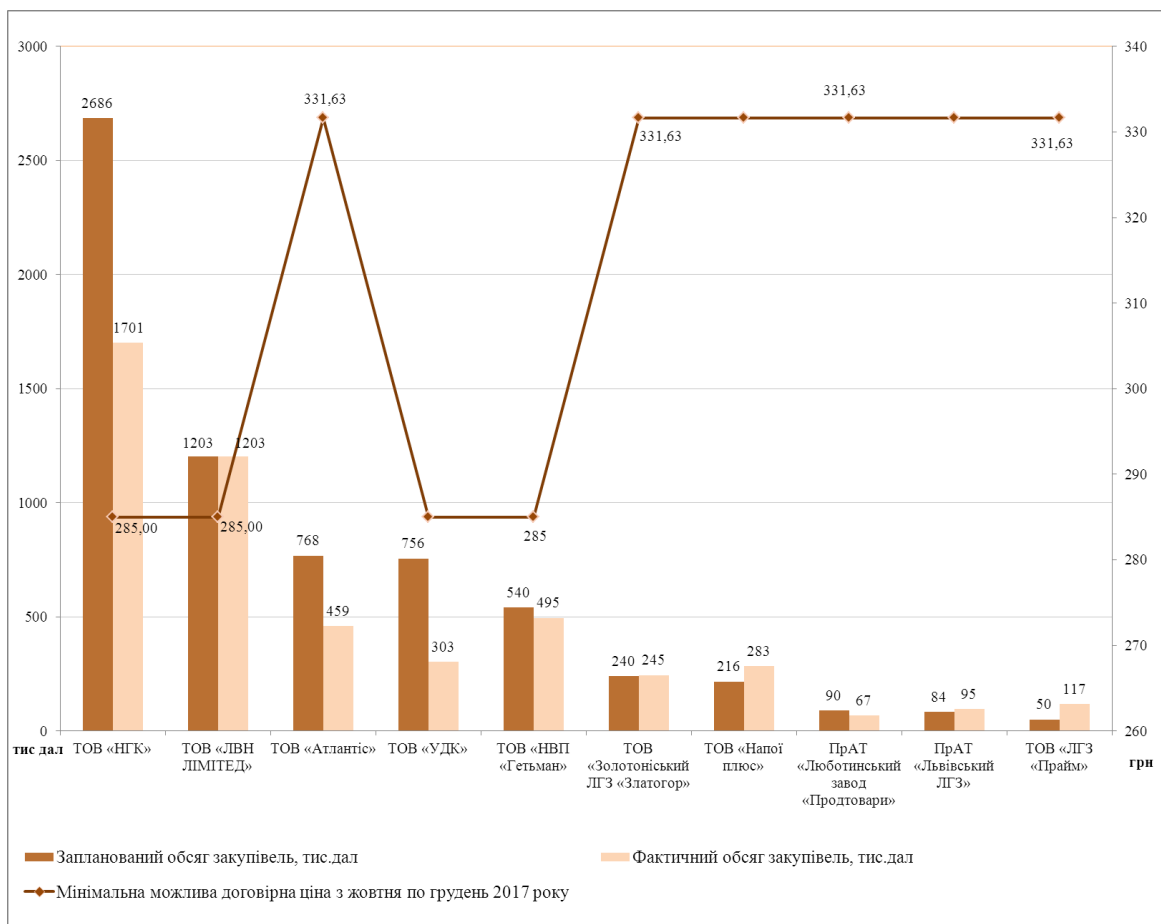
Сукупні планові обсяги закупівлі спирту на 2017 рік, фактичні обсяги закупівлі за 2017 рік та мінімально можлива договірна ціна з липня по вересень 2017 року

(90) Інформація на графіку 5 свідчить про подальше встановлення різних цін у жовтні - грудні 2017 року, тобто до кінця року.

³³ При цьому, як зазначено вище, для ТОВ «НВП «Гетьман» встановлювалась ще нижча ціна, а саме 285,00 грн, ціна для виробництва алкогольних напоїв під певними торговельними марками, починаючи з 19 липня 2017 року.

Сукупні планові обсяги закупівлі спирту на 2017 рік, фактичні обсяги закупівлі за 2017 рік та мінімально можлива договірна ціна із жовтня по грудень 2017 року

- (91) Інформація, наведена на графіках 2 - 5, свідчить про фактичне встановлення для ТОП 10 покупців у 2017 році цін спирту на безсистемній основі, оскільки аналіз мінімально можливих договірних цін спирту в цілому показав відсутність кореляції між цінами та обсягами закупівлі спирту за однакових інших умов таких договорів.

4.2.4. Ціна спирту, перше півріччя 2018 року, окремі приклади

- (92) Аналіз договорів поставки спирту на 2018 рік, укладених із ТОВ «Атлантис», ТОВ «Стронгдрінк»³⁴, ТОВ «Напої плюс», ТОВ «ЛГЗ «Прайм», ПрАТ «Львівський ЛГЗ», ТОВ «Золотоніський ЛГЗ «Златогор», показав, що зазначені договори були укладені на тих самих умовах, включаючи ціну спирту (341,88 грн) та ціну спирту зі знижкою (331,63 грн), умови надання знижки, що й договори на 2017 рік (крім планових обсягів закупівлі спирту).³⁵

³⁴ Договір на поставу спирту, укладений між ДП «Укрспирт» та ТОВ «Стронгдрінк» на 2017 рік, аналізувався в частині встановленої ціни спирту.

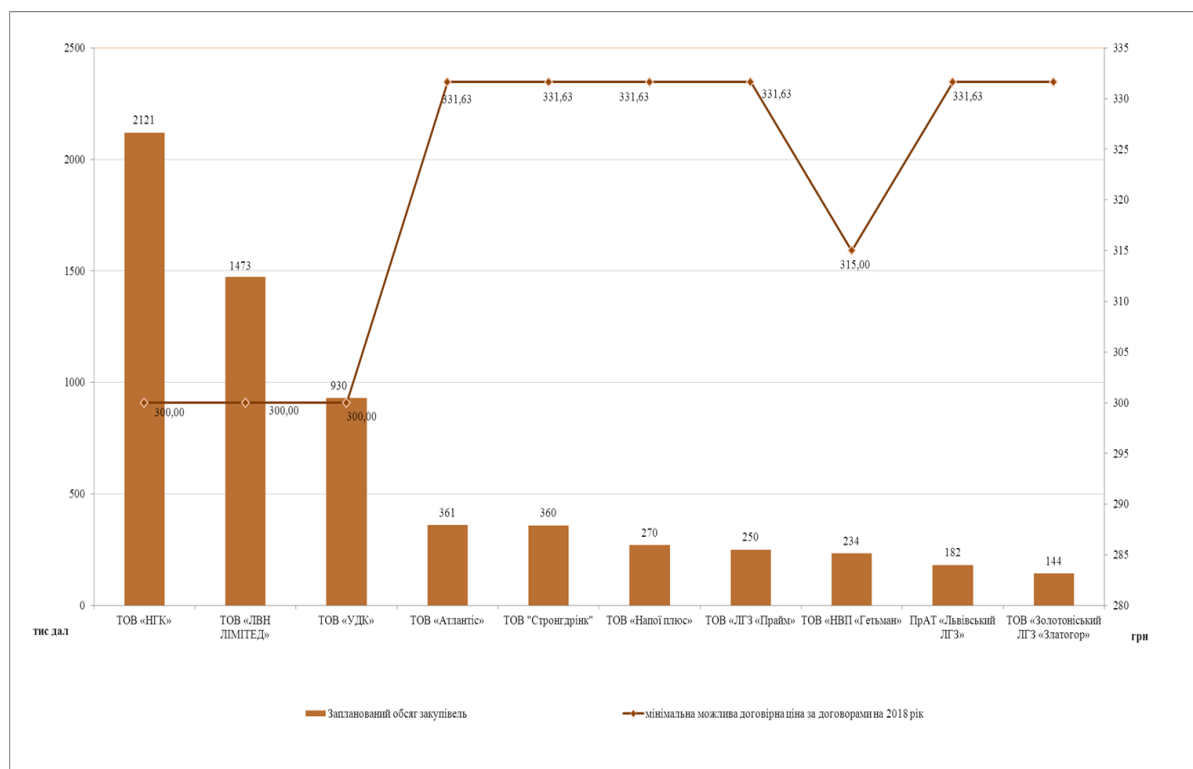
³⁵ Договори на поставку спирту, укладені між ДП «Укрспирт» та ТОВ «Атлантис» (№ 21 від 27.12.2017), ТОВ «Стронгдрінк» (№ 58 від 11.01.2018), ТОВ «Напої плюс» (№ 3 від 20.12.2017), ТОВ «ЛГЗ «Прайм» (№ 18 від 27.12.2017), ПрАТ «Львівський ЛГЗ» (№ 2 від 20.12.2017), ТОВ «Золотоніський ЛГЗ «Златогор» (№ 11 від 21.12.2017).

- (93) Разом з тим, за договорами поставки спирту на 2018 рік, укладеними з ТОВ «ЛВН Лімітед», ТОВ «НГК» та ТОВ «УДК», тобто з трьома найбільшими за плановими обсягами закупівлі спирту покупцями, була встановлена ціна в розмірі 300 грн (без можливості застосування знижки).³⁶
- (94) Для ТОВ «НВП «Гетьман» була встановлена ціна в розмірі 315,00 грн (без можливості застосування знижки).³⁷
- (95) Було проведено порівняльний аналіз договірних цін та планових річних обсягів закупівлі спирту за договорами, укладеними на 2018 рік з ТОП 10 покупцями (див. графік 6).
- (96) Інформація на графіку 6 свідчить про встановлення різних цін у першому півріччі 2018 року, а саме:
- встановлення вищої ціни для ТОВ «Атлантик» та ТОВ «ЛГЗ «Прайм» порівняно з ТОВ «НВП «Гетьман» (331,63 грн порівняно з 285,00 грн, або на 14,1 % більше), незважаючи на те, що планові обсяги ТОВ «Атлантик» у 1,5 разу вищі, а обсяги ТОВ «ЛГЗ «Прайм» майже однакові з обсягами ТОВ «НВП «Гетьман»,
- і при цьому:
- встановлення однакових цін у розмірі 300,00 грн для ТОВ «НГК», ТОВ «ЛВН Лімітед» і ТОВ «УДК», та встановлення однакових цін у розмірі 331,63 грн для ТОВ «Атлантик», ТОВ «Напої плюс», ТОВ «ЛГЗ «Прайм», ПрАТ «Львівський ЛГЗ» та ТОВ «Золотоніський ЛГЗ «Златогор», незважаючи на те, що планові обсяги зазначених покупців суттєво відрізняються, інколи більш ніж удвічі, та інші випадки, наведені на графіку.

³⁶ Договори на поставку спирту, укладені між ДП «Укрспирт» та ТОВ «ЛВН Лімітед» (№ 75 від 29.01.2018), ТОВ «НГК» (№ 76 від 29.01.2018) та ТОВ «УДК» (№ 106 від 07.03.2018).

³⁷ Договір на поставку спирту, укладений між ДП «Укрспирт» та ТОВ «НВП «Гетьман» (№ 122 від 14.06.2018).

Сукупні планові обсяги закупівлі спирту на 2018 рік та мінімальна договірна ціна за договорами, укладеними на 2018 рік

- (97) Інформація, наведена на графіку 6, свідчить про встановлення в договорах з ТОП 10 покупцями на 2018 рік цін спирту на безсистемній основі, оскільки аналіз мінімально можливих договірних цін спирту в цілому також показав відсутність кореляції між цінами та обсягами закупівлі спирту за однакових інших умов таких договорів.
- (98) Отже, у договорах між ДП «Укрспирт» та ТОП 10 покупцями, укладених на поставку спирту у 2017 та 2018 роках, відсутня кореляція між кількісними показниками обсягів закупівлі та цінами спирту за інших однакових умов договору. Отже, ціна спирту у 2017 році та в першому півріччі 2018 року була встановлена безсистемно.³⁸

4.2.5. Відсутність об'єктивно виправданих причин

- (99) Зважаючи на відсутність будь-якого обґрунтування встановлення різних цін для окремих покупців з боку ДП «Укрспирт», Комітетом було проаналізовано істотні умови договорів, що відрізняються для покупців, а саме, ціни та планові обсяги закупівлі спирту. За результатами проведеного аналізу взаємозв'язку між встановленими цінами спирту й обсягами закупівлі спирту Комітетом не виявлено.
- (100) Встановлення вищевказаних цін для ТОВ «НВП «Гетьман», ТОВ «ЛВН Лімітед» та ТОВ «НГК» обґрунтовується ДП «Укрспирт» тим, що в травні 2017 року вказані суб'єкти одночасно надіслали до ДП «Укрспирт» листи ідентичного змісту з проханням знизити ціну на один декалітр спирту сорту «Люкс» до 285 грн.³⁹

³⁸ Також підтверджується даними податкових накладних, копії яких надані листом ДП «Укрспирт» від 19.03.2018 № 02-6-4/662 (вх. № 8-126/4367 від 11.04.2018); лист ДП «Укрспирт» від 12.06.2018 № 02 6-4/1569 (вх. № 8-126/7150 від 21.06.2018); лист ДП «Укрспирт» від 10.10.2018 № 1.1.1.-1.9.3/2690 (вх. № 8-03/12597 від 18.10.2018).

³⁹ Лист ДП «Укрспирт» від 19.03.2018 № 02-6-4/662 (вх. № 8-126/4367 від 11.04.2018).

- (101) Відповідач встановлення різних цін також обґрунтовує стрімким зниженням закупівельної спроможності в Україні, зменшенням реалізації спирту, необхідністю недопущення зменшення реалізації спирту, наявністю звернень найбільших покупців спирту, необхідністю виконання Протокольного доручення Міністерства аграрної політики та продовольства за результатами робочої зустрічі, проведеної 27.01.2017, щодо обговорення цінової політики ДП «Укрспирт», застосування гнучкої цінової політики залежно від об'ємів закупівлі та здійснення 100 % попередньої оплати.⁴⁰
- (102) Однак з тексту самого Протокольного доручення вбачається, що Міністерством аграрної політики та продовольства не ставилось питання щодо встановлення ДП «Укрспирт» різних цін на спирт або спеціальних цін для окремих покупців. У протоколах зазначених робочих зустрічей також не зазначено про обов'язковість зниження ціни спирту до рівня 285,00 грн для окремих покупців спирту.⁴¹
- (103) Відповідно до інформації, наданої ДП «Укрспирт», ціноутворення ДП «Укрспирт» базується на об'ємах споживання спирту, обсягах виконання плану закупівель покупцями та умовах оплати спирту (протягом перших 7-ми банківських днів місяця відвантаження), що надає можливість підприємству планувати господарську та виробничу діяльність.⁴²
- (104) Проте зазначене відповідає умовам надання знижки, що підтверджується договорами поставки спирту на внутрішній ринок, за винятком «об'ємів споживання спирту» контрагентів Відповідача, стосовно встановлення яких ДП «Укрспирт» не надало пояснень, зокрема, щодо наявності порядку встановлення цін залежно від обсягів закупівлі спирту та інших об'єктивно виправданих причин.
- (105) Зазначені ДП «Укрспирт» причини для встановлення різних цін у договорах із покупцями спирту не можуть бути об'єктивно виправданими, оскільки відсутній взаємозв'язок між обсягами закупівлі спирту покупцями і встановленими для різних покупців цінами, за інших однакових умов таких договорів, а також системний та прозорий механізм ціноутворення.
- (106) Отже, ДП «Укрспирт» протягом 2017 – першого півріччя 2018 року без об'єктивно виправданих причин встановлювало для покупців ДП «Укрспирт» ціни на спирт етиловий ректифікований на різному рівні, без прив'язки до обсягів закупівлі чи інших обґрунтованих критеріїв, тобто дискримінаційним способом.

4.3. Антиконтурентний вплив дій ДП «Укрспирт»

- (107) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» *економічна конкуренція (конкуренція)* – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

⁴⁰ Пункт 9 вимоги про надання інформації від 21.02.2018 № 126-29/03-2159, лист ДП «Укрспирт» від 19.03.2018 № 02-6-4/662 (вх. № 8-126/4367 від 11.04.2018).

⁴¹ Витяг з протокольного доручення надано Міністерством аграрної політики та продовольства України (листом від 11.06.2018 № 37-32-10/15292 (вх. № 6-126/6908 від 21.06.2018) у відповідь на лист Комітету від 05.06.2018 № 126-29/03-6783). ДП «Укрспирт» надано також копії протоколів робочих зустрічей щодо обговорення своєї цінової політики (листом від 12.06.2018 № 02-6-4/1569 (вх. № 8-126/7150 від 21.06.2018) у відповідь на лист Комітету від 05.06.2018 № 126-29/03-6798).

⁴² Лист ДП «Укрспирт» від 10.10.2018 № 1.1.1.-1.9.3/2690 (вх. № 8-03/12597 від 18.10.2018).

- (108) Оскільки спирт етиловий ректифікований є незамінним для виробництва багатьох видів товарів (зокрема, для виготовлення ряду алкогольних напоїв, таких, як горілка, лікери тощо), безсистемне та непрозоре ціноутворення ДП «Укрспирт» негативно впливає на конкуренцію серед суб'єктів господарювання – покупців спирту, одні з яких, кому спирт реалізується за нижчою ціною, можуть отримувати необґрунтовані конкурентні переваги, тоді як інтереси інших, яким спирт реалізується за дискримінаційно завищеною ціною незалежно від обсягів закупівлі чи будь-яких інших об'єктивних критеріїв, ущемлюються внаслідок обмеження їх конкурентоспроможності.
- (109) Отже, дії ДП «Укрспирт» протягом 2017 – першого півріччя 2018 року із безсистемного та дискримінаційного ціноутворення за договорами поставки спирту етилового ректифікованого можуть призвести до обмеження конкуренції на ринках товарів, при виробництві яких використовується спирт, та до ущемлення інтересів суб'єктів господарювання – покупців, яким спирт реалізується за завищеною ціною.

4.4. Неможливість безсистемного та дискримінаційного ціноутворення ДП «Укрспирт» за умов існування значної конкуренції на ринку

- (110) Надання знижок до ціни спирту та/або встановлення нижчих цін є нормальною комерційною практикою, якщо такі знижки є об'єктивними, мають стимулюючий характер і такий механізм ціноутворення є прозорим.
- (111) Безсистемне та непрозоре надання дискримінаційних знижок та/або встановлення дискримінаційних нижчих цін окремим покупцям без прив'язки до обсягів закупівлі спирту чи будь-яких інших об'єктивних причин суперечить логіці ведення розумної (ефективної) економічної діяльності та було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки в умовах конкуренції призводило б до зменшення обсягів реалізації товару (через відсутність стимулів до нарощування обсягів придбання товарів покупцями) та зниження прибутковості постачальника і, як наслідок, до послаблення його конкурентоздатності.

Отже, встановлення ДП «Укрспирт» різних цін на спирт етиловий ректифікований сорту «Люкс» може призвести до ущемлення інтересів одних покупців та надання необґрунтованих конкурентних переваг іншим покупцям, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

5. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

5.1. Щодо відсутності монопольного (домінуючого) становища

- (112) Як свідчать заперечення Відповідача на попередні висновки у справі та подані ним додаткові докази, Відповідач із висновками Комітету про порушення ним законодавства про захист економічної конкуренції не згоден.
- (113) Зокрема, ДП «Укрспирт» вважає передчасним висновок про визнання його таким суб'єктом господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку оптової реалізації етилового ректифікованого, з таких підстав:
- ДП «Укрспирт» є одним із державних підприємств, що має право та ліцензію на виробництво спирту етилового. На 30.11.2018 в Україні налічується 18 державних підприємств-виробників спирту етилового (з чинною ліцензією) на виробництво спирту етилового ректифікованого;
 - ДП «Укрспирт» має прямих конкурентів не тільки у виробництві спирту етилового, а й в оптовій його реалізації.

- (114) Комітет не бере до уваги доводи відповідача виходячи з такого.
- (115) Відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, *якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції*.
- (116) Товарними межами ринку під час розслідування справи визначено оптову реалізацію спирту етилового ректифікованого.
- (117) Виходячи з диспозиції статті 14 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» виробники спирту етилового ректифікованого не мають право здійснювати реалізацію виробленої продукції самостійно. Імпорт, експорт та оптова торгівля спиртом етиловим ректифікованим здійснюється лише через державні підприємства, які отримали ліцензію на право оптової торгівлі спиртом.
- (118) Як встановлено під час розслідування справи, лише ДП «Укрспирт» протягом досліджуваного періоду мало ліцензію на право оптової торгівлі спиртом етиловим, що підтверджується інформацією, оприлюдненою на сайті ДФС та викладеною в листі ДФС⁴³. Відповідачем не надано переліку суб'єктів господарювання, яких він вважає своїми конкурентами на задіяному товарному ринку; не доведено наявності на ринку інших суб'єктів господарювання, які мали протягом досліджуваного періоду чинні ліцензії на право оптової торгівлі спиртом етиловим.
- (119) Отже, підприємства, які виробляють спирт, є учасниками технологічного процесу та не мають право здійснювати оптову реалізацію виробленого ними товару, тому не можуть виступати конкурентами ДП «Укрспирт» на досліджуваному товарному ринку.
- (120) Наведений відповідачем приклад щодо господарської діяльності ТОВ «ЛВН Лімітед», який полягає в самостійному виробництві й розливі продукції Nemiroff, не може бути взято до уваги, оскільки відповідно до пункту 4.3 Методики не розглядаються як товар проміжні результати діяльності суб'єктів господарювання, що не реалізуються на ринку, а споживаються в технологічному процесі їх власного виробництва. (При цьому, наводячи цей приклад, ДП «Укрспирт» фактично визнає факт наявності в нього монопольного становища на ринку: *«В сьогоднішніх реаліях розвитку ринкової економіки та економічної інтеграції монополія ДП «Укрспирт» на оптову реалізацію спирту етилового ректифікованого не стримує виробників алкогольної продукції, а навпаки «штовхає» їх до пошуку альтернативних варіантів закупки сировини»* (підкреслення додано))
- (121) Також Комітет враховує, що, оскільки лише ДП «Укрспирт» має ліцензію на імпорт спирту етилового ректифікованого, імпорт в Україну спирту, виробленого за кордоном, іншими суб'єктами господарювання є неможливим.
- (122) З огляду на зазначене, висновок Комітету про те, що протягом 2017 – першого півріччя 2018 року ДП «Укрспирт» не мало конкурентів на ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого, не спростовано; Відповідачем не доведено, що він зазнає конкуренції на задіяному товарному ринку.

5.2. Щодо аналізу мінімально можливих договірних цін

- (123) Як свідчать Заперечення, Відповідач не згоден з аналітичною інформацією, на якій ґрунтується висновок Комітету щодо безсистемного встановлення дискримінаційних

⁴³ Лист ДФС від 11.06.2018 № 10055/5/99-99-12-01-01-16 (вх. № 7-126/6769 від 12.06.2018).

цін для покупців спирту. На підтвердження своїх доводів Відповідач посилається на наявність наказів підприємства, якими встановлювались такі ціни, та обґрунтовує встановлення різних цін різним обсягом придбаного (вибраного/відвантаженого) спирту за попередній період (рік або місяць – відповідно до погодженого сторонами плану відвантаження спирту).

- (124) Комітет не погоджується з доводами Відповідача з огляду на таке.
- (125) Під час розслідування справи Комітет неодноразово запитував у ДП «Укрспирт» пояснення щодо підстав застосування різних цін на спирт для покупців та надання різних знижок покупцям із наданням копій відповідних (підтвердних) документів⁴⁴.

У відповідь на вказані вимоги ДП «Укрспирт» надавало загальну інформацію щодо факторів, які впливають на ціноутворення підприємства, та не посилалось на конкретні накази, про які зазначено в Запереченнях. Копії окремих наказів Комітету для аналізу не надавалися.

Разом з тим накази ДП «Укрспирт», на підставі яких встановлювались ціни на спирт для окремих контрагентів, мають внутрішньо-господарський характер, а їх наявність не змінює обставин справи, оскільки Комітет досліджував положення договорів та додаткових угод до них. Аналіз наказів ДП «Укрспирт» лише підтверджує висновки Комітету щодо вибіркового, необ'єктивного та дискримінаційного ціноутворення відповідача, яке застосовувалось для різних контрагентів у різні періоди часу без належного обґрунтування.

- (126) Посилання Відповідача на те, що ціна спирту встановлювалась виходячи з обсягу фактично реалізованого спирту етилового ректифікованого у 2016 році та обсягу придбаного (вибраного/відвантаженого) спирту відповідно до погодженого плану відвантаження спирту за попередній місяць, також не спростовує висновків Комітету, оскільки ДП «Укрспирт» не обґрунтувало встановлення та зміну певного розміру цін для окремих покупців, так само як і розмір необхідного обсягу закупівлі спирту для встановлення таких цін.
- (127) Листи контрагентів, на які посилається Відповідач у своїх Запереченнях, вже досліджувалися під час розслідування справи та не підтвердили наявності об'єктивних причин щодо встановлення різних цін для окремих покупців з боку ДП «Укрспирт».
- (128) Щодо встановлення однакової ціни для ТОВ «УДК» та ТОВ НВП «Гетьман» через те, що вказані суб'єкти господарювання мають єдиного ліцензіара, слід зазначити, що Комітет не досліджував питання наявності чи відсутності будь-яких взаємовідносин, а також можливого опосередкованого контролю між контрагентами відповідача.

Разом з тим підтвердження або спростування наведеного факту не матиме істотного впливу на обставини справи, оскільки Відповідач укладав окремі договори поставки спирту на внутрішній ринок із наведеними юридичними особами. Положення договорів не містили посилань на те, що вказані суб'єкти господарювання є пов'язаними особами, а ДП «Укрспирт» не зазначало, що на цінову політику підприємства впливають відносини контролю між контрагентами.

⁴⁴ Вимоги Комітету про надання інформації від 21.02.2018 № 126-29/03-2159, від 12.06.2018 № 126-29/03-8-7081.

5.3. Щодо аналітичних підходів Комітету

- (129) У своїх Запереченнях Відповідач також зазначив, що вважає помилковим підхід Комітету, який застосовувався під час оцінки угод ДП «Укрспирт» як рівнозначних на основі аналізу динаміки зміни цін та обсягів планових закупівель спирту, та вважає більш доцільним застосовувати для аналізу фактичні обсяги закупівлі спирту з контрагентами за попередній рік та помісячно.
- (130) Комітет не погоджується з тим, що ним приймалися власні висновки щодо рівнозначності угод ДП «Укрспирт», оскільки Комітетом була надана оцінка підходам саме Відповідача до встановлення цін із точки зору визнання ним таких угод рівнозначними чи нерівнозначними.
- (131) При цьому Комітет звертає увагу, що дії Відповідача кваліфіковано Комітетом не за пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (застосування різних цін чи різних інших умов до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання, продавцями чи покупцями без об'єктивно виправданих на те причин), а за частиною першою статті 13 цього Закону.
- Отже, в основу кваліфікації дій Відповідача як зловживання своїм монопольним становищем на загальнодержавному ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого Комітет поклав не висновок стосовно рівнозначності або нерівнозначності угод купівлі-продажу спирту, а дискримінаційність ціноутворення Відповідача (безсистемне встановлення цін на спирт етиловий ректифікований на різному рівні, без прив'язки до обсягів закупівлі чи інших обґрунтованих критеріїв) та можливість такого ціноутворення за умов існування значної конкуренції на ринку (що включало аналіз наявності або відсутності об'єктивно виправданих причин).
- (132) Комітетом було проведено аналіз мінімально можливих договірних цін та планових річних обсягів закупівлі спирту з метою виявлення будь-яких логічних взаємозв'язків у підходах Відповідача, в результаті якого не було знайдено жодної системності чи послідовності в зміні договірних цін для окремих покупців.
- (133) Аналіз наданої у Запереченнях інформації щодо фактичних обсягів закупівлі спирту етилового ректифікованого сорту «Люкс» ТОВ «УДК», ТОВ «Атлантик», ТОВ «НВП «Гетьман» лише підтверджує висновки Комітету про відсутність кореляції між кількісними показниками обсягів закупівлі спирту та цінами спирту і про безсистемний характер ціноутворення.

6. ОСТАТОЧНИЙ ВИСНОВОК КОМІТЕТУ У СПРАВІ

- (134) Отже, доказами, зібраними у справі, доводиться, а зауваженнями й запереченнями Відповідача не спростовується висновок Комітету про те, що ціноутворення ДП «Укрспирт» має безсистемний та дискримінаційний характер, який може призвести до надання переваг окремим суб'єктам господарювання та ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання.
- (135) Дії ДП «Укрспирт», яке протягом 2017 – першого півріччя 2018 року займало монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого з ринковою часткою 100 відсотків, що полягали в безсистемному встановленні протягом зазначеного періоду дискримінаційних цін для покупців спирту етилового ректифікованого незалежно від обсягів придбання спирту чи будь-яких інших об'єктивних критеріїв, є зловживанням монопольним (домінуючим) становищем, передбаченим частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення дій, що можуть призвести до обмеження конкуренції та ущемлення інтересів інших

суб'єктів господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

7. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ

- (136) Зловживання монополієм (домінуючим) становищем є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

7.1. Розмір доходу за 2017 рік

- (137) Відповідно до абзацу другої частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, визначене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (138) Відповідно до копії форми 2 «Звіту про фінансові результати» за 2017 рік чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2017 році становив 1 864 950,00 тис. грн.

7.2. Обставини, що впливають на визначення розміру штрафу

- (139) Під час визначення розміру штрафу було враховано, що Відповідач сприяв розслідуванню у справі.
- (140) За додатковою інформацією, наданою Відповідачем⁴⁵, «з метою визначення цінової політики підприємства при реалізації спирту етилового ректифікованого на внутрішньому ринку України, 05.12.2018 ДП «Укрспирт» було прийнято наказ № 737, відповідно до якого з 01.01.2019 року встановлено ціноутворення на спирт етиловий ректифікований з метою виробництва алкогольних напоїв та без такої мети».
- (141) Вказаним вище наказом визначено, що з 01.01.2019 ДП «Укрспирт» встановлює єдину ціну на спирт, що використовується покупцем з метою виробництва алкогольних напоїв у розмірі 370,80 грн/дал⁴⁶.
- (142) За умови здійснення покупцем попередньої оплати за певний обсяг спирту етилового у поточному місяці поставки спирту в перші 10 банківських днів поточного місяця поставки спирту, передбачається диференціація цін залежно від обсягів фактичних поставок спирту в місяці, що передує плановому, які градуються таким чином:
- до 19,99 тис. дал: 359,70 грн/дал;
 - від 20,00 до 39,99 тис. дал: 348,54 грн/дал;
 - від 40 до 59,99 тис. дал: 337,44 грн/дал;
 - від 60 і більше тис. дал: 326,34 грн/дал.
- (143) На 20.12.2018 на офіційному веб-сайті ДП «Укрспирт»⁴⁷ опубліковано зведену інформацію згідно з наказом у вигляді таблиці.

⁴⁵ Лист ДП «Укрспирт» від 14.12.2018 № 1.1.2-1.9.1/3340 (зареєстрований у Комітеті 14.12.2018 за № 8-03/15216).

⁴⁶ Ціна за один декалітр спирту етилового ректифікованого сорту «Люкс» грн (з ПДВ).

⁴⁷ Інформація з офіційного веб-сайту ДП «Укрспирт» за посиланням http://ukrspirt.com/uploadfiles/admin/price_2019.pdf

(144) Водночас наказ № 737, який має на меті «забезпечення прозорого механізму ціноутворення», не роз'яснює принципів та підходів до ціноутворення та механізмів практичного застосування диференційованих цін. Зокрема, у наказі:

- не передбачено, за якими цінами буде відвантажуватись спирт у разі, якщо покупець не здійснить оплату певного обсягу спирту в перші 10 банківських днів поточного місяця поставки спирту, у той час як на початок поточного місяця існує залишок попередньої оплати покупця;
- невизначеним є термін «певного обсягу» спирту стосовно кількісних характеристик та того, хто і яким чином визначатиме такий обсяг;
- не урегульовано, за якою ціною буде відвантажуватися спирт з 1-го по 9-е число місяця, якщо покупець здійснює попередню оплату 10-го числа;
- не передбачено, за якими цінами буде здійснюватися поставка спирту в разі, якщо покупець не викупить спирт у вказаному обсязі в наступному плановому періоді;
- не передбачено, з якою регулярністю буде здійснюватися перегляд та перерахунок цін на спирт;
- не визначено, яким чином та якими документами буде узгоджуватись із покупцями виконання ними умов застосування диференційованих цін;
- не встановлено, яким чином буде здійснюватися контроль за виконанням положень наказу (договору), з якими ДП «Укрспирт» пов'язує можливість отримання нижчої ціни в наступному місяці, тощо.

(145) Отже, факт прийняття ДП «Укрспирт» наказу від 05.12.2018 № 737 свідчить про наміри Відповідача диференціювати ціни на спирт етиловий ректифікований відповідно до фактичних обсягів поставки, а опублікування зведеної інформації на сайті – про інформування покупців щодо можливості застосування таких цін під час укладення договорів поставки спирту на внутрішній ринок на 2019 рік, але *не є беззаперечним доказом припинення* Відповідачем порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

На 20.12.2018 ДП «Укрспирт» не надало належних доказів наявності діючого прозорого механізму утворення та практичного застосування цін у договірних відносинах із своїми покупцями.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що із січня 2017 по червень 2018 року Державне підприємство спиртової та лікєро-горілкової промисловості «Укрспирт» (м. Бровари, Київська обл., ідентифікаційний код юридичної особи 37199618) займало монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку оптової реалізації спирту етилового ректифікованого відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

2. Визнати дії Державного підприємства спиртової та лікєро-горілкової промисловості «Укрспирт», які полягають у безсистемному встановленні протягом 2017 – першого півріччя 2018 року дискримінаційних цін для покупців спирту етилового

ректифікованого сорту «Люкс» незалежно від обсягів придбання спирту чи будь-яких інших об'єктивних критеріїв, порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення дій, що можуть призвести до обмеження конкуренції та ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання (покупців), які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За порушення, зазначене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на Державне підприємство спиртової та лікєро-горілочаної промисловості «Укрспирт» штраф у розмірі 33 000 000 (тридцять три мільйони) гривень.

4. Зобов'язати Державне підприємство спиртової та лікєро-горілочаної промисловості «Укрспирт» у двомісячний строк з дати отримання рішення усунути причини виникнення і припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції (у тому числі розробити та застосовувати прозорий та обґрунтований механізм ціноутворення під час оптової реалізації спирту етилового ректифікованого).

5. Зобов'язати Державне підприємство спиртової та лікєро-горілочаної промисловості «Укрспирт» щомісячно протягом року з дати отримання рішення звітувати про застосування розробленого механізму ціноутворення під час оптової реалізації спирту етилового ректифікованого 10 (десяти) найбільшим за обсягами покупцям спирту етилового ректифікованого сорту «Люкс» (у тому числі надавати щодо кожного контрагента фактичні ціни на спирт у звітному періоді, планові та фактичні обсяги закупівлі спирту у звітному періоді, інші дані, які підтверджують застосування диференційованих цін, тощо).

6. Повідомити про виконання рішення з наданням підтвердних документів.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду міста Києва у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ